

13.6.2017

Oikeusministeriö
PL 25
00023 Valtioneuvosto
(oikeusministerio@om.fi)

Lausuntopyyntönnö 19.4.2017 (OM 17/41/2015)

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi oikeudenkäynnistä hallintoasioissa ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Oikeusministeriö on pyytänyt lausuntoa esitysluonnoksesta laiksi oikeudenkäynnistä hallintoasioissa, jolla korvattaisiin voimassa oleva hallintolainkäyttölaki (586/1996). Esitysluonnos perustuu aiempaan oikeusministeriön mietintöön ja siihen annettuihin lausuntoihin.

Kuntaliitto pitää esitysluonnosta hyvänä ja selkeänä. Kokonaan uuden lain säätäminen vaikuttaa tarkoituksenmukaiselta ratkaisulta. Uudistuksen tavoitteet on saavutettu hyvin. Kuntaliitto kannattaa esityksiä eikä sillä ole alla olevia kohtia lukuun ottamatta muuta lausuttavaa asiassa.

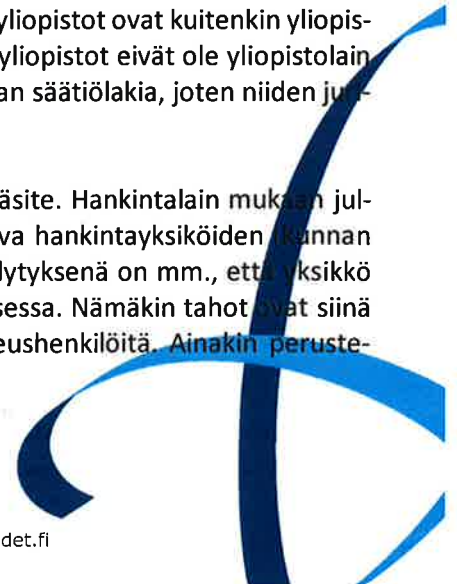
Yleistä

Teknisluonteinen korjausehdotuksena Kuntaliitto esittää, että pykälänumerointi muutetaan luku-kohtaisesta juokseväksi. Tämä parantaisi käytännössä lain luettavuutta sekä lakiviittausten tekemistä ja lainkohtien löytämistä.

1 Luku 4 § Määritelmät - Viranomaisen määritelmä

Lakiesitysluonnoksen 1 luvun 4 §:ssä on määritelty mm. *viranomainen*, joka olisi lain mukaan myös *itsenäinen julkisoikeudellinen laitos sekä muu julkista hallintotehtävää hoitava taho*. Julkisoikeudellisen laitoksen määritelmä on ongelmallinen, sillä sitä käytetään eri laeissa hieman eri merkityksessä. Puheena olevan säännöksen yksityiskohtaisissa perusteluissa on lueteltu mm. perinteisesti itsenäisiksi julkisoikeudellisiksi laitoksiksi katsotut Kansaneläkelaitos, Suomen Pankki jne. Lisäksi laissa on lueteltu erinäisiä julkista hallintotehtävää hoitavia tahoja, kuten ylioppilaskunnat, Metsähallitus, Raha-automaattiyhdistys jne. Tässä yhteydessä on mainittu myös säätiöyliopistot, mutta ei julkisoikeudellisia yliopistoja. Julkisoikeudelliset yliopistot ovat kuitenkin yliopistolain 1 §:n mukaan julkisoikeudellisia laitoksia. Sen sijaan säätiöyliopistot eivät ole yliopistolain mukaisia julkisoikeudellisia laitoksia. Säätiöyliopistoihin sovelletaan säätiölakia, joten niiden juridinen luonne on yksityisoikeudellinen yhteisö - säätiö.

Julkisoikeudellinen laitos on myös hankintalain mukainen väljä käsite. Hankintalain mukaan julkisoikeudellinen laitos voi olla hyvin erilaista toimintaa harjoittava hankintayksiköiden (kunnan tai valtion) määräysvallassa toimiva erillinen oikeushenkilö. Edellytyksenä on mm., että yksikkö on perustettu toimimaan yleisen edun ei-kaupallisessa tarkoituksessa. Nämäkin tahot ovat siinä mielessä itsenäisiä, että ne ovat hankintayksiköistä erillisiä oikeushenkilöitä. Ainakin peruste-



luissa kannattaisi selkeyttää sitä, että hankintalain mukaiset julkisoikeudelliset laitokset eivät automaattisesti kuulu tässä laissa tarkoitettuihin viranomaisiin, mutta myös ne voivat kuulua esitetyn lain soveltamisalaan, jos niille on annettu jokin julkinen hallintotehtävä. Tulkintakysymyksiä voi jatkossa nousta esimerkiksi perusteilla olevien maakuntien sote-yritysten asemasta. Maakuntalakiehdotusten mukaan sekä maakunnan että yksityisten sote-yritysten perustamat osakeyhtiömuodossa toimivat sote-keskukset hoitavat julkisia hallintotehtäviä. Ne ovat näin ollen tämän lain mukaisia itsenäisiä julkisoikeudellisia laitoksia. Tulkintaongelmien välttämiseksi tämä olisi hyvä tuoda lakiesityksessä selkeästi esiin.

4 Luku Muu hallintolainkäyttöasia

Luvussa 4 säädetään muista hallintolainkäyttöasioista ja mm. hallintoriita-asioista. Hallintoriita-asioina käsitellään mm. hallintosopimuksiin liittyviä riitaisuuksia, jotka esityksen mukaan liittyvät usein kustannustenjakoon. Maakuntauudistus ja uudet tavat tuottaa palveluita tuovat mukanaan myös uudenlaisia sopimuksia ja uusia tulkintakysymyksiä liittyen näiden sopimusten luonteeseen - hallintosopimus vai yksityisoikeudellinen sopimus.

Koska hallintosopimuksen ja yksityisoikeudellisen sopimuksen välinen rajanveto on toisinaan erittäin vaikeaa, olisi hallintosopimuksen tunnusmerkkejä hyvä avata säännösten - lähinnä 2 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa hieman enemmän.

6 luku Asian käsittely ja selvittäminen

Esitysluonnoksen 6 luvun 8 §:ssä säädettäisiin *Päätöksen tehneen viranomaisen lausunnosta*. Pykälän 3 momentissa on esitetty, että tuomioistuimien voisi velvoittaa viranomaisen sakon uhalla toimittamaan hallintotuomioistuimen pyynnöstä päätöksen perusteena olleet asiakirjat ja muu tarvittava selvitys.

Kuntaliiton tiedossa ei ole, että se, että esimerkiksi kunnalliset viranomaiset jättäisivät toimittamatta asiakirjoja tai muita riittäviä selvityksiä tuomioistuimelle. Tällaiset tilanteet eivät voi olla kuin marginaalisia. Sakon uhasta säättäminen vaikuttaakin heidän kannalta katsottuna tarpeettomalle. Viranomaiset toimivat joka tapauksessa virkavastuulla, joten selvitysten toimittaminen kuuluu aivan erityisesti heidän velvollisuuksiinsa.

Vireillä oleva maakuntauudistus on kuitenkin tuomassa kentälle uusia yksityisoikeudellisia yhteisöjä, jotka hoitavat julkisia hallintotehtäviä ja kuuluvat sitä kautta esitetyn lain soveltamisalaan. Vaikka näidenkin yhteisöjen päätöksentekijät toimivat jatkossa virkavastuulla, saattaa näitä silmällä pitäen olla tarkoituksenmukaista antaa tuomioistuimelle mahdollisuus käyttää sakon uhkaa selvitysten toimittamiseen.

Helsingissä 13.6.2017


Arto Sulonen
lakiasiain johtaja


Tarja Krakau
lakimies